

«Linguistic Inquiry» i la gramàtica generativa transformacional (I), per Gemma Rigau i Oliver

1.

«Linguistic Inquiry» (LI d'ara endavant) és una revista nord-americana de lingüística d'una cada dia més considerable importància per a seguir el procés actual dels problemes i les investigacions entorn del llenguatge. Amb ànim més divulgador que no pas crític, aquestes ratlles es proposen de fer-ne una recensió que posi a l'abast de lectors curiosos, però no del tot iniciats, l'existència, el context i el tarannà d'aquesta publicació.

Com que, a part la diversitat de temàtiques i enfocaments lingüístics, cal comptar també amb l'embalum del material editat, un comentari exhaustiu i detallat de LI resultaria, aquí, literalment impossible. I, si ens limitàvem a analitzar a fons una única qüestió de les moltíssimes que planteja, la notícia de conjunt que ara pretenem tampoc no la podríem referir. No obstant això, les anotacions que segueixen (òbviamment, a risc d'insuficients i de fades) esperen d'acostar el lector d'una forma prou documentada a LI i al seu àmbit.

LI és editada per The MIT Press a Cambridge (Massachusetts), redactada fonamentalment en llengua anglesa,² amb freqüència

trimestral. Des del gener de 1970, que va aparèixer, fins ara, n'han sortit vint números aplegats en cinc volums, un per any. Dirigeix LI, des del seus inicis, Samuel Jay Keyser, amb un consell d'assessors que reuneix noms com N. Chomsky, M. Halle, Y. Bar-Hillel, R. Jakobson, C. Lévi-Strauss, G. A. Miller, J. Piaget, W. V. Quine, etc., i amb un consell d'adjunts de direcció per on, al llarg dels volums, han anat passant molts dels capdavanters de la lingüística generativa americana i europea: E. Bach, J. Fodor, L. Karttunen, G. Lakoff, P. Kiparsky, M. Gross, B. Hall-Partee, P. Postal, J. R. Ross, J. McCawley, N. Ruwet, D. M. Perlmutter, etc.

Segons la intenció dels seus promotors, LI vol ser una plataforma intel·lectual on tinguin cabuda totes les disciplines que convergeixen en el propòsit d'explorar i d'estudiar l'habilitat humana a manipular signes. Des dels inicis de la gramàtica generativa transformacional, amb la publicació de *Syntactic Structures* de Chomsky, la lingüística ha experimentat grans canvis i hi ha involucrat altres branques de la ciència amb les quals estava en relació; la psicologia, la filosofia, les matemàtiques, l'antropologia, l'art, la biologia, la literatura, l'acústica i la psicopatologia del llenguatge. Doncs bé, LI està oberta a totes elles en la mesura dels seus interessos lingüístics i de les seves connexions. L'atenció prioritària, evidentment, és sempre mantinguda per les matèries específicament lingüístiques, sobretot en aquells punts més

1. Vint números. El número 21 ha sortit quan ja no era possible incorporar-ne el contingut a aquesta ressenya.

2. Amb l'única excepció d'un article en alemany de Manfred BIERWISCH, *Fehler-Linguistik*, "L. I.", I: núm. 4 (1970).

candents i debatuts de la seva problemàtica actual i en aquells nous plantejaments seus que generen —o han generat ja— tot un seguit de noves teories lingüístiques. LI proporciona precisament, per voler dels editors, un camp de batalla i un laboratori experimental on els contactes, rèpliques, noves argumentacions i tota mena de propostes i debats resultessin ràpidament possibles i públics i, a més, a l'abast immediat d'un ampli cercle d'estudiosos d'arreu.

En correspondència a aquests propòsits, la revista no és pas estructurada en base a números monogràfics, que traurien agilitat a la discussió i l'intercanvi, sinó pel sistema tan comú de seccions fixes. La primera és dedicada a assaigs i articles de fons. Segueix la secció de rèpliques i polèmiques (*Remarks and Replies*) usualment, però no pas necessàriament, referides a escrits apareguts a LI mateix. La tercera secció, intitolada *Squibs and Discussion*, és la més original de la revista i s'emporta gairebé la meitat de les pàgines de cada número; es tracta de notes, petites acotacions, debats breus, a vegades simples preguntes; l'exemple que desfà una argumentació; l'argument que desmunta una teoria, o bé que l'aferma; la reflexió o l'acudit que il·lumina un problema; respostes en contra d'afirmacions, escrites o orals, d'algun lingüista; l'exposició d'una paradoxa o la formulació d'un problema on algú s'ha encallat mentre estudiava una qüestió... En tot cas són sempre notes molt breus entorn de problemes molt concrets. Aquesta secció, d'una gran fluïdesa, permet al lector d'estar al cas de noves idees que vagin sorgint, tot just apuntades o formulades de fresc, i fins dels dubtes i desconcerts d'estudiosos. El seu caràcter informal i absolutament obert possibilita al lector, a més, d'intervenir-hi amb tota normalitat si hi té alguna cosa a dir.

LI no dedica cap secció a bibliografia ni a comentaris sistemàtics de novetats de llibres o articles.³

Donat el caràcter obert de LI, a les seves pàgines es poden llegir, ocasionalment, estudis relacionats d'alguna manera amb la capacitat lingüística de l'home: d'etnoantropologia, o literatura, o art... N'és un exemple interessant la qüestió suscitada per Philip Lieberman i Edmund S. Crelin⁴ entorn

3. Hem trobat una sola ressenya, *Review Articles: The Structure of Symbol Systems*, de Max BLACK, sobre N. GOODMAN, *Languages of Art: An Approach to the Theory of Symbols*, "L. I.", II: núm. 4 (1971). Al darrer número dels volums IV i V hi ha una llista pelada, sense cap comentari crític, dels llibres i revistes rebuts durant l'any a la redacció de "L. I."

4. P. LIEBERMAN i E. S. CRELIN, *On the Speech of Neanderthal Man*, "L. I.", II: núm. 2 (1971).

de si l'home de Neanderthal podia o no emetre sons articulats. Fonamenten el seu estudi en el crani fòssil de La Chapelle-aux-Saints, que consideren com a arquetípic de l'home de Neanderthal, i en conclouen la insuficiència de l'aparell vocal supralaringi i, per tant, la seva incapacitat de produir un llenguatge articulat. Els autors en desprenen dues conseqüències: primera, que l'home de Neanderthal, tot i que la seva habilitat fonètica havia de ser superior a la dels primats no humans actuals, i probablement era utilitzada per la comunicació, no obstant això no parlava; segona, que l'home de Neanderthal representa un nivell intermedi en l'evolució vers el llenguatge, l'aparició del qual fou gradual. Segons els autors, la desaparició de l'home de Neanderthal pot ser explicada com una conseqüència de la seva deficiència lingüística —i per tant, intel·lectual— enfront de l'home de Cro-Manyó, dotat d'una forma semblant a l'home actual. Aquest estudi de Lieberman-Crelin fou contestat a *Squibs and Discussion* per K. Reisman⁵ i per Donald H. Morris.⁶ Aquest darrer demostra apodícticament que la reconstrucció feta per Lieberman-Crelin de les regates o solcs supralaringis del crani fòssil de La Chapelle-aux-Saints és errònia, la qual cosa invalida les conseqüències que feien derivar de la seva anàlisi.

Un altre exemple de l'amplitud del registre temàtic de LI, i que els interessats per la literatura i l'art llegiran amb gust, ens el dona l'article de Roman Jakobson que obre el primer número de la revista: *On the Verbal Art of William Blake and Other Poet-Painters*.⁷ L'autor hi analitza el poema *Infant Sorrow* de William Blake i la il·lustració que l'acompanya, com també l'apèndix poètic d'Henri Rousseau a la seva pintura *Le Rêve* i un poema de Paul Klee. Jakobson subratlla la clara simbiosi pintura-poesia en tots tres casos.

Amb tot, la immensa majoria de les pàgines de LI és dedicada a qüestions específicament lingüístiques. I no pas només entorn de la llengua anglesa. Malgrat que LI hi sigui redactada i que la majoria d'articles i notes tractin de qüestions de l'anglès, també hi són estudiats un munt de problemes d'altres àmbits lingüístics, a vegades molt allunyats de l'anglès. Hi trobem articles o notes sobre llengües romàniques (català, castellà, portuguès, italià, francès, etc.), sobre el turc, japonès, persa, sànscrit, palestí, maltès, txec, eslav, llengües o dialectes amerindis (yawelmani, klamath, sarcee, ojibwa, navajo, etc.),

5. K. REISMAN, *Neanderthal Man Speaks*, "L. I.", IV: núm. 4 (1973).

6. D. H. MORRIS, *Neanderthal Speech*, "L. I.", V: núm. 1 (1974).

7. R. JAKOBSON, "L. I.", I: núm. 1 (1970).

sobre el Hōā,⁸ sobre el telugu, etc. etc. La sola llista ja suggereix el to i l'extensió dels interessos de LI.

Des dels seus inicis, el 1970, LI reflecteix les fites més importants de l'evolució de la gramàtica generativa transformacional. Com és sabut, l'activitat dels lingüistes generativistes s'ha manifestat fonamentalment, més que no pas en la publicació de llibres, en conferències, comunicacions o ponències a col·loquis, fulls fotocopiats o de difusió reduïda, articles de revistes... Doncs bé, LI ha estat una de les tribunes que han protagonitzat i difós el curs de la lingüística generativa, els seus alts i baixos, les seves polèmiques... A LI es tracten, s'han tractat, problemes de fonologia,⁹ de morfologia¹⁰ i d'interrelació entre sintaxi i semàntica, sobretot en les qüestions de la referència dels sintagmes nominals,¹¹ correferència i pronominalització,¹² en les de pressuposicions,¹³ de frases

performatives,¹⁴ de quantificadors,¹⁵ de l'adverbi,¹⁶ dels verbs causatius,¹⁷ de les frases de relatiu,¹⁸ de les completives,¹⁹ de les comparatives,²⁰ de la interrogació,²¹ de l'ambigüï-

8. J. S. GRUBER, $\neq$ *Hōā Kinship Terms*, "L.I.", iv: núm. 4 (1973). L'estudi és especialment interessant perquè, de passada, hi analitza els clics d'aquesta llengua.

9. M. K. BRAME i I. BORDELOIS, *Vocalic Alternations in Spanish*, "L.I.", iv: núm. 2 (1973); M. HARRIS, *Stress Rules in English: A New Version*, "L.I.", iv: núm. 4 (1973); M. K. BRAME, *The Cycle in Phonology: Stress in Palestinian, Maltese, and Spanish*, "L.I.", v: núm. 1 (1974); M. L. KEAN, *The Strict Cycle in Phonology*, "L.I.", v: núm. 2 (1974); J. W. HARRIS, *On Certain Claims Concerning Spanish Phonology*, "L.I.", v: núm. 2 (1974); M. K. BRAME i I. BORDELOIS, *Some Controversial Questions in Spanish Phonology*, "L.I.", v: núm. 2 (1974); E. E. VOGT, *Catalan Vowel Reduction and Angled Bracket Notation*, "L.I.", ii: núm. 2 (1971); E. PHELPS, *Catalan Vowel Reduction-Alpha, Braces, or Angled Brackets?*, "L.I.", iii: núm. 2 (1972); etc., etc.

10. M. HALLE, *Prolegomena to a Theory of Word Formation*, "L.I.", iv: núm. 1 (1973); A. M. STEVENS, *Fixed Morpheme Order*, "L.I.", ii: núm. 3 (1971); etc.

11. M. MARATSOS, *A note on NP's Made Definite by Entailment*, "L.I.", ii: núm. 2 (1971); R. S. JACKENDOFF, *Modal Structure in Semantic Representation*, "L.I.", ii: núm. 4 (1971).

12. D. PERLMUTTER, *Surface Structure Constraints in Syntax*, "L.I.", i: núm. 2 (1970). (Vegeu-ne una crítica a H. CONTRERAS i J. NELSON ROJAS, *Some Remarks on Spanish Clitics*, "L.I.", iii: núm. 3 (1972)); E. BACH, *Pronominalization*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); J. BRESNAN, *An Argument Against Pronominalization*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); P. M. POSTAL, *On Coreferential Complement Subject Deletion*, "L.I.", i: núm. 4 (1970); J. GRINDER, *Chains of Coreference*, "L.I.", ii: núm. 2 (1971); J. GRINDER i P. M. POSTAL, *Missing Antecedents*, "L.I.", ii: núm. 3 (1971); J. BRESNAN, *A Note on the Notion "Identity of Sense Anaphora"*, "L.I.", ii: núm. 4 (1971); P. M. POSTAL, *A Global Constraint on Pronominalization*, "L.I.", iii: núm. 1 (1972); J. R. ROSS, *The Superficial Nature of Anaphoric Island Constraints*,

"L.I.", ii: núm. 4 (1971); S. KUNO, *Pronominalization, Reflexivization, and Direct Discourse*, "L.I.", iii: núm. 2 (1972); P. COLE, *Backward Pronominalization and Analogy*, "L.I.", v: núm. 3 (1974); etc., etc.

13. L. KARTTUNEN, *Presupposition of Compound Sentences*, "L.I.", iv: núm. 2 (1973); J. J. KATZ, *On defining "Presupposition"*, "L.I.", iv: núm. 2 (1973); etc.

14. J. F. STAAL, *Performatives and Token-Reflexives*, "L.I.", i: núm. 3 (1970); P. A. SCHREIBER, *Style Disjuncts and Performative Analysis*, "L.I.", iii: núm. 3 (1972); D. BOLINGER, *Objective and Subjective: Sentences without Performatives*, "L.I.", iv: núm. 3 (1973); etc.

15. T. SCHIEBE, *On a Global Derivational Constraint Involving Quantifiers in German*, "L.I.", i: núm. 3 (1970); G. CARDEN, *On Post-Determiner Quantifiers*, "L.I.", i: núm. 4 (1970); J. HINTIKKA, *Quantifiers vs. Quantification Theory*, "L.I.", v: núm. 2 (1974); etc.

16. A. M. ZWICKY, *Usually and Unusually*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); P. M. POSTAL, i J. R. ROSS, *A Problem of Adverb Preposing*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); P. A. SCHREIBER, *Some Constraints on the Formation of English Sentence Adverbs*, "L.I.", ii: núm. 1 (1971); R. H. THOMASON i R. C. STALNAKER, *A Semantic Theory of Adverbs*, "L.I.", iv: núm. 2 (1973); etc.

17. J. A. FODOR, *For not Deriving "Kill" from "Cause to Die"*, "L.I.", i: núm. 4 (1970); G. LAKOFF i J. R. ROSS, *A Note on Anaphoric Islands and Causatives*, "L.I.", iii: núm. 1 (1972); C. S. SMITH, *On Causative Verbs and Derived Nominals in English*, "L.I.", iii: núm. 1 (1972); D. A. CRUCE, *A Note on English Causative*, "L.I.", iii: núm. 4 (1972); etc.

18. D. M. PERLMUTTER, i J. R. ROSS, *Relative Clauses with Split Antecedents*, "L.I.", i: núm. 3 (1970); J. P. THORNE, *On Nonrestrictive Relative Clauses*, "L.I.", iii: núm. 4 (1972); R. A. HUDSON, *Tense and Times Reference in Reduced Relative Clauses*, "L.I.", iv: núm. 2 (1973); N. FAIRCLOUGH, *Relative Clauses and Performative Verbs*, "L.I.", iv: núm. 4 (1973); S. KUNO, *The Position of Relative Clauses and Conjunctions*, "L.I.", v: núm. 1 (1974); etc.

19. D. T. LANGENDOEN, *The "Can't Seem to" Construction*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); P. M. POSTAL, *On Coreferential Subject Deletion*, "L.I.", i: núm. 4 (1970); S. KUNO, *Constraints on Internal Clauses and Sentential Subjects*, "L.I.", iv: núm. 3 (1973); etc.

20. G. LAKOFF i J. R. ROSS, *Comparatives and (N)ever*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); G. M. GREEN, *More X than not X*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); J. R. ROSS i D. M. PERLMUTTER, *A non-source for Comparatives*, "L.I.", i: núm. 1 (1970); R. HUDDLESTON, *A Comparative Tautology*, "L.I.", ii: núm. 2 (1971); J. W. BRESNAN, *Syntax of the Comparative Clauses Construction in English*, "L.I.", iv: núm. 3 (1973); etc.

21. E. BACH, *Questions*, "L.I.", ii: núm. 2 (1971); S. KUNO i J. J. ROBINSON, *Multiple Wh Questions*, "L.I.", iii: núm. 4 (1972); etc.

tat...²² entre una gran diversitat de problemes.

LI recull també estudis diacrònics.²³ S'hi constata que la lingüística històrica ha enriquit la seva capacitat de descripció i explicació dels canvis dels sons quan ha incorporat la noció general de conjunt ordenat de regles generatives fonològiques.

2.1.

Fins aquí, hem mirat de referir únicament les dades més exteriors i mecàniques del funcionament de LI: la seva, diguem-ne, fitxa tècnica, les grans línies directrius, l'estructura i l'abast de la seva temàtica. Si pretenem, però, una aproximació mínimament consistent a LI, que ens permeti de copsar, a un nivell qualitatiu, el paper i la significació que ha mantingut en el context dels estudis lingüístics, haurem de fer recurs a una doble reflexió: per una banda, entorn del marc general, l'evolució i les polèmiques de la gramàtica generativa transformacional, l'àmbit propi on va néixer LI; i per l'altra, a través d'una tria significativa de col·laboracions, veure en quina mesura LI s'ha incorporat a aquell àmbit i se n'ha fet ressò. És a dir, en quina mesura hi ha contribuït i amb quin estil. Si examinem això, penso que podrem fer-nos càrrec, d'una forma relativament plausible, de quina mena de revista de lingüística és LI.

En un repàs breu de l'evolució de la gramàtica generativa transformacional (GGT) durant els últims anys és gairebé obligat que ens limitem a una única polèmica, la més destacada, la més emblemàtica i de fons, la més aguda i que més tinta ha fet gastar als lingüistes generativistes (si bé darrerament ha perdut virulència i sembla que els contrincants, ja fatigats de discutir i desenganyats de convèncer, es dediquen a perfilar cadascú els propis punts de vista): la controvèrsia entre la semàntica interpretativa (SI) i la semàntica generativa (SG). Veurem, doncs, aquesta polèmica-clau i el seu curs en el marc de la GGT.

La GGT podem dir que apareix amb la publicació de *Syntactic Structures*, de Noam Chomsky, l'any 1957, i que d'aleshores ençà ha estat permanentment en revisió. En aquesta obra primerenca, on Chomsky assa-

ja la formulació generativa d'algunes idees de Z. Harris, la semàntica no hi és considerada, encara, com una part de la descripció lingüística. Ara bé, això no vol pas dir —encara que sovint hagi estat interpretat així— que Chomsky dubtés de si era legítim l'estudi de la significació i de si realment calia incorporar un estudi de la referència i de la significació a una teoria del llenguatge completa.²⁴ Només que la sintaxi era tractada independentment de la semàntica perquè, per a descobrir o seleccionar una gramàtica, la interpretació semàntica no semblava pas necessària. L'any 1963, J. J. Katz i J. A. Fodor²⁵ intenten per primera vegada de formular la semàntica com una part sistemàtica de la descripció lingüística. Pretenen una teoria més potent que investigui alhora la sintaxi i la semàntica, per tal com descriure sincrònicament la totalitat d'una llengua natural comporta caracteritzar-la gramaticalment i semànticament; dit en paraules de Katz i Fodor: la descripció lingüística sincrònica menys la gramàtica és igual a la semàntica.

Una teoria semàntica així ha de descriure i explicar la capacitat interpretativa dels usuaris d'una llengua per: a) detectar les ambigüitats no sintàctiques d'una frase i caracteritzar-ne les diverses lectures possibles; b) determinar el nombre de lectures d'una frase a través de les relacions semàntiques, de forma que en siguin eliminades les ambigüitats potencials; c) reconèixer les frases anòmales; i d) percebre si una frase és paràfrasi d'una altra.²⁶

La teoria semàntica, segons Katz i Fodor, entra en acció sobre les frases quan ja han estat descrites sintàcticament; amb paraules seves: l'entrada (*input*) del component semàntic és la sortida (*output*) del component sintàctic. Una teoria semàntica és integrada per: a) un «diccionari» o catàleg de tots els elements lèxics i de les seves lectures, expressades en termes d'un vocabulari semàntic universal; i b) un conjunt finit de «regles de projecció» que determinin la correcta interpretació semàntica de cada una de les frases engendrades per la gramàtica. D'aquestes regles de projecció, que converteixen estructures profundes en representacions semàntiques, n'hi ha de dos tipus, segons si són aplicades a frases que han sofert només transformacions singulars (P₁) o bé a frases producte de transformacions generalitzades (P₂). Katz i Fodor consideren essencials les regles del segon tipus perquè, per a ells, hi

22. J. HANKAMER, *Unacceptable Ambiguity*, "L. I.", IV: núm. 1 (1973); P. M. POSTAL, *On Certain Ambiguities*, "L. I.", v: núm. 3 (1974); etc.

23. S. R. ANDERSON, *On Grassmann's Law in Sanskrit*, "L. I.", I: núm. 4 (1970), replicat per E. PHELPS i M. K. BRAME, *On Local Ordering of Rules in Sanskrit*, "L. I.", IV: núm. 3 (1973); etc.

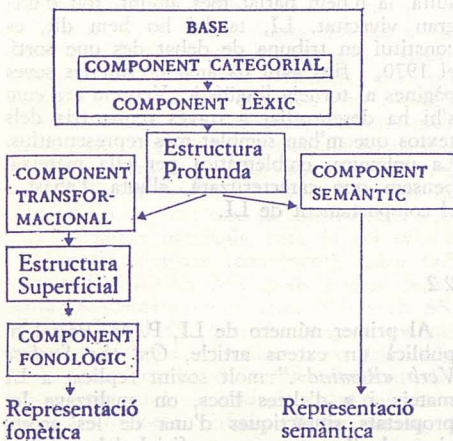
24. Cf. N. CHOMSKY, Pròleg a *Estructures sintàctiques* (Mèxic, Siglo XXI, 1974), p. 19.

25. J. J. KATZ i J. A. FODOR, *The Structure of a Semantic Theory*, dins "Language" 39: núm. 2 (1963), reeditat a FODOR i KATZ, ed. *The Structure of Language* (Englewood Cliffs, N. J., 1964).

26. FODOR i KATZ, *op. cit.*, ps. 402-403.

ha transformacions que tenen efecte semàntic i, encara, perquè les frases compostes resulten de transformacions generalitzades. Per a J. J. Katz i P. M. Postal a *An Integrated Theory of Linguistic Descriptions* (1964),²⁷ en canvi, les P_2 no són necessàries, ja que, com han mostrat, les regles de projecció operen exclusivament sobre indicadors sintagmàtics subjacents i, consegüentment, les transformacions no en canvien el significat; és a dir: tota la informació semàntica està representada en l'estructura subjacent.

Un cop assumides per Noam Chomsky a *Aspects of the Theory of Syntax*,²⁸ les conclusions de Katz i Postal van ser incorporades —i la van millorar— a la teoria sintàctica on, ara, la semàntica hi té un paper «interpretatiu». La teoria exposada en aquesta obra és coneguda per Teoria Estàndard (TE). Els seus components són esquemàticament presentats d'aquesta manera:

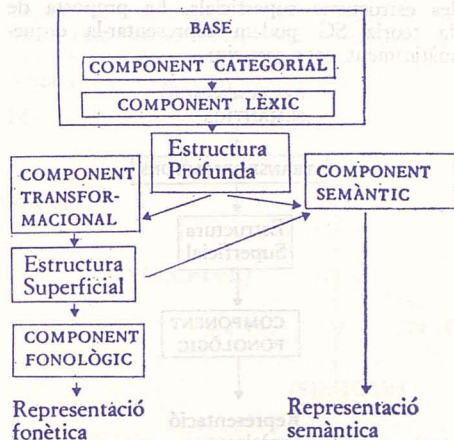

Cada component és un conjunt de regles o processos que converteixen la representació d'entrada en la de sortida, segons indiquen els vectors.

La TE comportava, però, alguns inconvenients. Entre les propostes generals encaminades a resoldre'ls destaquem la Teoria Estàndard Ampliada (TEA) i la teoria de la Semàntica Generativa (SG).

R. C. Dougherty, S. Y. Kuroda, J. E. Edmonds, R. Jackendoff, J. Bresnan, etc., s'adscriuen a la proposta de TEA, segons la qual la representació semàntica no és pas determinada exclusivament per l'estructura profunda de la frase (on les relacions funcionals i les propietats particulars dels lexemes determinen les relacions semàntiques), sinó que, en

certs aspectes (l'abast de la negació, la quantificació, les relacions anafòriques, etc.), és determinada per les regles que operen en l'estructura superficial. Aquesta correcció a la TE quedaria visualitzada com segueix:

Observem, però, que amb la TEA queden intactes els postulats fonamentals de la TE, com, per exemple, la independència sintaxi-semàntica, la naturalesa interpretativa de la semàntica, la noció d'estructura profunda... Chomsky mateix ha admès aquesta revisió de la seva TE.^{28 bis} A la introducció de l'edició castellana de *Syntactic Structures*,²⁹ acaba l'exposició així: «Si partim de la base dels coneixements actuals, la Teoria Estàndard Ampliada em sembla la versió més prometedora de la teoria de la gramàtica generativa.»

Però no tots els lingüistes generativistes hi estan d'acord. Una bona colla (encara que no puguem dir-ne una escola unificada), que sempre han anat advertint les insuficiències de la teoria chomskyana, propugnen una modificació molt radical. Encapçalen els seus treballs i les seves propostes amb el nom de Semàntica Generativa (SG): G. Lakoff, P. M. Postal, J. R. Ross, J. D. McCawley, etc. Essencialment, la seva convicció comuna és la inseparabilitat sintaxi-semàntica i, també, que el paper de les transformacions, com de les restriccions derivacionals en general, consisteix

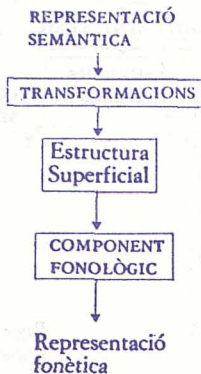
28 bis La revisió està apuntada a *Aspects of the Theory of Syntax*, cap. 3 nota 9, i segons Chomsky (*Deep Structure, Surface Structure, and Semantic Interpretation* a *Studies on Semantics in Generative Grammar*, 1972, nota 20), abans de l'estiu del 66 ja havia presentat la revisió.

29. Cf. N. CHOMSKY, *Introducció a la versió castellana d'Estructures sintàctiques*, edició citada, p. 23.

27. (The MIT Press, Cambridge, Mass., 1964.)

28. (The MIT Press, Cambridge, Mass., 1965); versió castellana *Aspectos de la teoría de la sintaxis* (Madrid, Aguilar, 1970).

a relacionar les representacions semàntiques amb les estructures de superfície. Pensen, amb totes les repercussions teòriques conseqüents, que la semàntica pot ser generativa,³⁰ i consideren únic el sistema de regles que relaciona les representacions semàntiques amb les estructures superficials. La proposta de la teoria SG podem representar-la esquemàticament com segueix:

Notem que el punt clau de la divergència entre la TEA i la SG és l'autonomia de la sintaxi. Un repàs a l'evolució de la lingüística generativa, des de les *Syntactic Structures* fins a la SG, fa veure que l'expansió del domini de la teoria lingüística és l'expansió de la definició de la semàntica. En forma gràfica, i considerablement resumida, podem observar-ho:³¹

	I	II	III	IV	V
Chomsky (1957)	NO	SÍ	—	—	—
Lees (1960)					
TE	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ
TEA	SÍ	SÍ	SÍ	SÍ	NO
SG	SÍ	NO	NO	NO	—

30. Cf. G. LAKOFF i J. R. ROSS, *Is Deep Structure Necessary?* (Indiana University Linguistic Club, 1973); traducció castellana a V. SÁNCHEZ DE ZAVALA, *Semàntica y Sintaxis en la lingüística transformatoria*, vol. I (Madrid, Alianza Editorial, 1974).

31. Vegeu H. MACLAY, *Overview*, part II, a D. D. STEINBERG i L. A. JAKOBOWITS, ed., *Semantics* (Cambridge, University Press, 1971), p. 158.

I: Forma part, la semàntica, de la descripció lingüística?

II: És independent, la sintaxi, de la semàntica?

III: És interpretativa, la semàntica?

IV: Hi ha un nivell independent d'estructura profunda sintàctica?

V: És fonamenten exclusivament, les interpretacions semàntiques, en l'estructura profunda?

Sobretot els darrers cinc anys, els semàntics generativistes han publicat copiosament, maldant per definir la seva teoria lingüística, precisar-ne els extrems, palliar-ne els defectes, proposar noves hipòtesis, polemitzar amb els contrincants... Els contrincants, evidentment, han contestat als atacs, maldant també, alhora que indicaven els defectes de la SG, per estendre i aprofundir les pròpies argumentacions. La controvèrsia que en resultà, ja n'hem parlat més amunt, fou d'una gran vivacitat. LI, també ho hem dit, es constituí en tribuna de debat des que sortí, el 1970, i fins avui ha anat oferint les seves pàgines al torneig lingüístic. Veurem ara com s'hi ha desenrotllat a través d'una tria dels textos que m'han semblat més representatius. La polèmica, emblemàtica per ella mateixa, pensem que caracteritzarà, alhora, l'abast i el comportament de LI.

2.2

Al primer número de LI, P. M. Postal hi publicà un extens article, *On the Surface Verb «Remind»*,³² molt sovint replicat a LI mateix i a d'altres llocs, on analitzava les propietats sintàctiques d'una de les accepcions de l'estructura superficial del verb anglès *remind* en el sentit que té a 1) (un cas en el qual el significat de l'element verbal implica una percepció de similitud entre entitats):

1) *Harry reminds me of Fred Astaire*³³

Postal es proposa mostrar que una anàlisi ben portada de les propietats de *remind*

32. "L. I.", I: núm. 1 (1970), ps. 37-120; també publicat a C. J. FILLMORE i D. T. LANGENDOEN, ed., *Studies in Linguistic Semantics* (Nova York, 1971); per a un resum en francès, vegeu "Langages" 27 (1972). L'article té la següent estructura: a) aïllament de l'element lèxic objecte d'estudi; b) estudi de les propietats característiques de les frases que contenen el verb *remind*; c) presentació d'una estructura profunda que expliqui aquestes propietats; i d) implicacions teòriques de l'anàlisi.

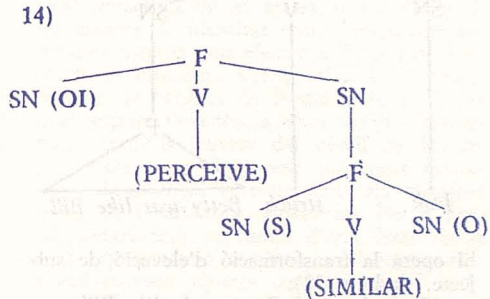
33. Hem conservat sempre els exemples en anglès perquè la traducció no permetia de respectar, molt sovint, l'estructura de les frases angleses objecte de l'anàlisi.

no és factible en la concepció d'estructura profunda de la TE de la GGT i que, en canvi, aquestes propietats reafirmen el punt de vista de la SG. Postal identifica, d'antuvi, l'element lèxic objecte de l'anàlisi, és a dir, l'aïlla de tots els altres elements lèxics que comparteixen la mateixa forma fonològica i amb els quals podria ser confós. Defineix el significat de *remind* que estudia amb la parafrasi *perceive similar* (percebre com a similar) destriant-lo d'una altra de les seves possibles lectures: *cause to remember* (fer recordar). En la primera accepció, *remind* és un verb d'estat, no pas d'acció; en la segona, en canvi, és un verb d'acció, i per això admet la forma imperativa.³⁴

La primera observació de Postal és: les frases amb *remind* (=percebre com a similar), en l'estructura superficial, apareixen formades amb l'element verbal i tres sintagmes nominals: un subjecte, un objecte, un objecte directe. Consta també que *remind* és un verb únic, en el sentit d'inassimilable a cap dels tipus de verbs anglesos que es construeixen amb tres sintagmes nominals, com per exemple el tipus que comprèn *give* (donar), *throw* (llençar), *steal* (prendre), *borrow* (manlleva), etc., i igualment inassimilable als que es construeixen amb sintagmes introduïts per *about*. D'altra banda, cal també distingir *remind* d'altres verbs que es construeixen amb tres sintagmes nominals, com és ara *inform* (informar), *convince* (convèncer), *warn* (advertir), l'estructura dels quals podem representar esquemàticament com: SN₁ verb SN₂ of SN₃. Postal diu que el sintagma nominal introduït per *of* i subordinat a un dels verbs suara esmentats ha de ser forçosament abstracte; per això *remind* és inassimilable a aquesta tipologia verbal. D'altra banda, a més, aquests darrers verbs són d'acció i reclamen un agent, mentre que *remind* ho és d'estat i cap dels seus tres sintagmes nominals funcionarà com a agent. Per tot plegat, Postal qualifica *remind* d'únic en el seu tipus.

Segons Postal, una altra de les característiques de les frases amb *remind* és que cap dels tres sintagmes nominals que hi apareixen no pot ser correferent a cap dels altres dos, és a dir, per tal que les frases estiguin ben formades no pot haver-hi correferència.³⁵

La impossibilitat de correferència és raonada quan Postal estudia les estructures que contenen *remind*. Ja hem dit que el significat de *remind* implica una percepció de similitud entre dues entitats, l'una representada pel sintagma nominal-subjecte, l'altra pel sintagma nominal-objecte. El sintagma nominal-objecte indirecte representa l'entitat que experimenta la semblança. Postal ho representa esquemàticament com segueix:³⁶

Es pot dir, doncs, que aquestes construccions contenen dues proposicions: la primera indica que un individu s'adona d'un estat de similitud expressat per la segona. Aquesta estructura, la subjacent a les construccions amb verb superficial *remind*, permet explicar la impossibilitat de correferència entre subjecte (S) i objecte (O) com una propietat comuna als predicats que Postal anomena de similitud (els quals són, lògicament, reflexius, simètrics i no transitius). La correferència, doncs, entre S i O resta bloquejada pel predicat de la proposició inserida.

En canvi, per a Postal la correferència entre S i OI serà bloquejada pel predicat de la frase matriu. Ara bé, com que *perceive* no compleix la condició de bloqueig, el substitueix per un altre verb de significat veí, per *strike*,³⁷ que li consent la transformació d'elevació de subjecte (*raising*), i així el subjecte de la frase incrustada queda convertit en objecte dependent del verb de la frase matriu. Ultra això, i sempre segons Postal, els verbs com *strike* associen una segona transformació a la d'elevació de subjecte: la

34. Aquest segon significat es troba en les frases com 3) *Harry reminded Betty to visit her sick uncle*. G. LAKOFF, a *On Generative Semantics*, publicat a *Semantics*, ed. cit., p. 270, nota b, assenyalant un altre significat de *remind*, sovint confós amb els dos de Postal ja esmentats: *make think of* (fer pensar en).

35. Postal parla de la correferència pressuposada, i no pas de l'assertiva. Per als tres tipus de correferència possibles en les frases de les llengües humanes, cf. POSTAL, *On Coreferen-*

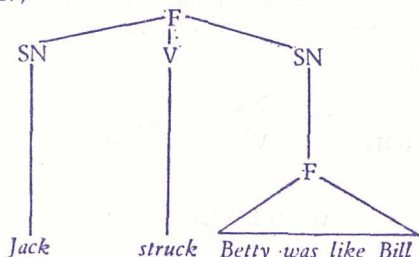
tial Complement Subject Deletion, "L.I.", 1: núm. 4 (1970). De tota manera, aquest punt li ha estat discutit per J. Kimball, com veurem més endavant.

36. Vegeu l'article citat a la nota 32, p. 40. L'argument no depèn pas d'una sinonímia completa entre *remind* i *perceive similar*, sinó d'una inclusió de significat.

37. Aquests verbs subjacents no són elements lèxics, són verbs semàntics, és a dir, predicats; cf. l'article citat a la nota 32, ps. 117-118.

de desplaçament de verb psíquic (*Psych Movement*), bàsica per a explicar la restricció de correferència entre S i OI (perquè aquesta regla mai no opera sobre S i O correferencials). Això, típic de certs verbs i adjectius d'activitats psíquiques, intercanvia el subjecte amb l'objecte. Per exemple, si a 27)

27)

hi opera la transformació d'elevació de subjecte, tindrem 32):

32) *Jack struck Betty to be like Bill*

La regla de desplaçament de verb psicològic, que s'aplica després de la d'elevació, situarà Betty a la funció de subjecte:

33) *Betty struck Jack to be like Bill*

Obtindrem l'estructura superficial després d'una sèrie de transformacions obligatòries que convertiran 33) en 34):

34) *Betty struck Jack as being like Bill*

En relació amb la impossibilitat de correferència entre OI i O, Postal proposa, per a explicar-la, un principi general segons el qual el sintagma nominal degradat SN_k (aquell que ha perdut el seu estatut de subjecte) d'un verb V_i (aquell que pren una frase com a complement i és sotmès a la transformació d'elevació) no pot ser l'antecedent d'un sintagma nominal correferencial que sigui un dels constituents principals del sintagma d'infinitiu o de gerundi sense subjecte producte de l'aplicació d'una regla d'elevació del complement de V_i.³⁸

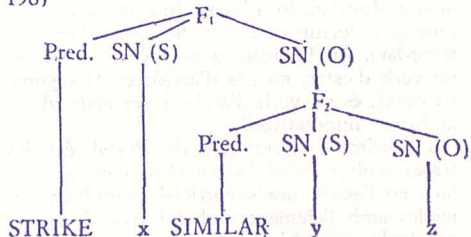
Fins aquí, Postal ha raonat la impossibilitat de correferència entre els sintagmes nominals de les frases amb *remind* proposant per a aquest verb superficial una estructura subjacent que el desdoblava en *strike similar*. Ara bé, si el recurs a la descomposició lèxica de *remind* ha realment raonat la impossibilitat de la correferència, això vol dir, per a Postal, que el camí era correcte. Aporta després una llarga llista d'exemples,³⁹ de fets empírics que refereix com a proves complementàries, per donar suport a la ja palesa hipòtesi de l'estructura subjacent que postulava per a *remind*.

38. Cf. l'article citat a la nota 32, p. 52.

39. Són unes trenta pàgines atapeïdes de text del seu article, ja citat a la nota 32, ns. 54-83.

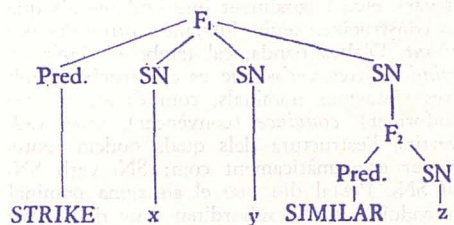
La inserció lèxica, que substitueix *strike similar* per *remind*, no tindrà lloc fins que les estructures subjacents no hagin sofert una sèrie de transformacions. Postal les inicia adoptant per primera vegada aquella suggerència de J. McCawley (1970)⁴⁰ segons la qual l'anglès té un ordre subjacent verb-subjecte-objecte, com es pot veure a 196):

196)

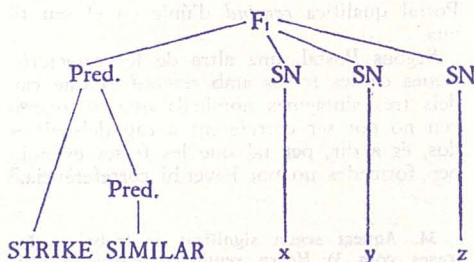
Mitjançant la regla d'elevació de subjecte, 196) es canviarà en 199):

199)

Per la regla d'elevació de predicat proposada per McCawley (1970), s'obté:⁴¹

200)

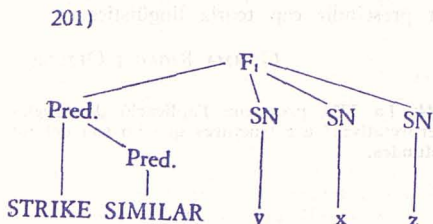

40. *English as a VSO Language*, a "Language". 46: núm. 2 (1970), ps. 286-289.

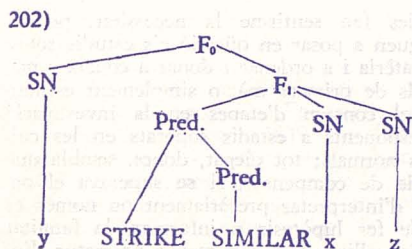
41. *Lexical Insertion in a Transformational Grammar without Deep Structure*, dins *Papers from the Fourth Regional Meeting* (Chicago Linguistic Society, 1968); n'hi ha versió castellana a V. SÁNCHEZ DE ZAVALA, *op. cit.*

Mitjançant la transformació de verb psicològic s'obté:

Finalment, cal aplicar la regla de formació de subjecte, per tal que l'estructura subjacent VSO quedi en l'ordre típic de l'estructura superficial de les frases angleses:

A partir d'aquí *strike similar* serà substituït per l'element lèxic *remind* mitjançant la regla d'inserció lèxica.

D'aquest article, a nosaltres ens interesen sobretot les conseqüències teòriques que implica la derivació de *remind* tal com Postal la duu a terme. La principal de totes elles, implicada en el paper que Postal dona al *lexicon*, és la demostració de la inutilitat de l'estructura profunda en la forma com l'entén Chomsky a *Aspects of the Theory of Syntax*. Aquest és, també, el punt clau on divergeixen substancialment la TEA i la SG.

Vegem quines són les implicacions teòriques de l'anàlisi de *remind*, i fins a quin punt signifiquen una modificació de la TE:

1). La descomposició lèxica. Postal proposa que elements lèxics com és ara *remind* siguin descompostos, perquè són d'alguna manera analitzables. Per al verb anglès *remind* no hi ha estructura profunda, és a dir, el verb superficial *remind* no correspon a cap element verbal únic de les estructures sobre les quals són aplicades les transformacions. Així, doncs, només unes transformacions pre-lèxiques, anteriors a la inserció lèxica, podran fer correspondre un conjunt d'elements semàntics subjacents a un element superficial únic.

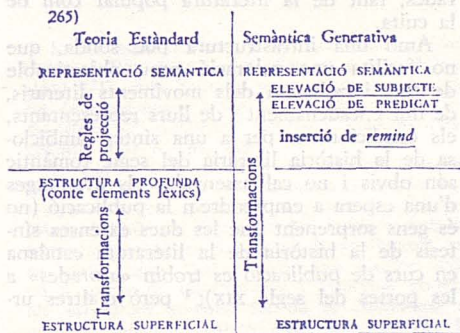
Segons la TE, totes les regles del component transformacional són postlèxiques, és a dir, totes operen un cop les estructures

profundes ja han estat plenament especificades per la inserció dels elements lèxicals.

2). Homogeneïtat. Com tots els adscrits a la SG, Postal és partidari de l'homogeneïtat entre les representacions semàntiques i les sintàctiques: són de la mateixa naturalesa formal, són arbres etiquetats. La SG dedueix, doncs, de la presència d'elements de naturalesa semàntica en l'estructura subjacent, la identitat entre la base i la representació semàntica de les frases, o, dit d'una altra manera, la identitat entre l'estructura semàntica interna dels elements lèxics amb l'estructura sintàctica. Veiem, així, la incompatibilitat de l'anàlisi de Postal amb la TE, la qual suposa l'existència d'un nivell d'estructura profunda (divers del nivell de les representacions semàntiques) que conté estructures directament corresponents als elements lèxics de l'estructura superficial. Per a Postal, l'estructura profunda d'una frase és la seva representació semàntica. D'aquesta afirmació deriven algunes conseqüències:⁴²

- El component de la base de la gramàtica ha de generar directament representacions semàntiques.
- No existeixen regles de projecció.
- Les representacions semàntiques han de ser arbres més que no pas conjunts d'indicadors.
- Calen transformacions que operin sobre estructures pre-lèxiques.

3). Transformacions pre-lèxiques. Operen damunt d'una gran part d'allò que a la TE era domini de les regles de projecció. És a dir, en la nova teoria de la SG les transformacions pre-lèxiques intervinen en aquelles estructures els nivells d'abstracció de les quals corresponia, en la TE, a les representacions semàntiques i a les estructures profundes. Ho veiem en el diagrama de Postal, en el cas concret de l'anàlisi de *remind*:⁴³

42. Cf. POSTAL, article citat a la nota 32, p. 99.

43. *Id.*, p. 110.

A la TE, l'element lèxic *remind* ha de ser inserit en l'estructura profunda abans no siguin actuades les transformacions. En la teoria de la SG, els elements lèxics són inserits a diversos punts de la derivació i no necessàriament en bloc; l'aparició de les transformacions pot tenir lloc tant abans com després de la inserció lèxica: són totes del mateix tipus. Advertim, doncs, que la SG no té regles de projecció ni «regles interpretati-

ves».⁴⁴ D'altra banda, la SG considera únicament els nivells de representació semàntica i d'estructura superficial, dels quals no pot prescindir cap teoria lingüística.

GEMMA RIGAU I OLIVER

44. La TEA propugna l'aplicació de "regles interpretatives" a estructures que no són del tot profundes.

Noves publicacions sobre la literatura catalana del segle XIX, per Manuel Jorba

El coneixement precari del conjunt de la literatura catalana del segle XIX, concretament del període que va del Romanticisme al Naturalisme, té com un dels condicionants més decisius la insuficiència d'estudis monogràfics que satisfacin unes exigències mínimes de solidesa metodològica i informativa i els desequilibris en l'estat de la investigació a les diverses àrees catalanes.¹ No es pot pas dir que la quantitat d'estudis dedicats a diversos aspectes de la literatura d'aquest període sigui petita, però n'hi ha molts, i no exclusivament entre els de data més reculada, d'estrictament circumstancials o que responen a una sèrie de clivés interpretatius de filiació romàntico-positivista no sotmesos a una revisió prou aprofundida, entre d'altres que converteixen hipòtesis de treball en partits presos o que es ressenten de la manca d'investigació en estrats poc coneguts de la literatura de creació o de l'assagística. En part, doncs, és també el problema d'un escàs coneixement de fonts, poc o mal explorades, tant de la literatura popular com de la culta.

Amb una infraestructura poc sòlida, que no facilita una valoració prou objectivable de tots i cadascun dels moviments literaris, de llur encadenament i de llurs representants, els condicionants per a una síntesi ambiciosa de la història literària del segle romàntic són obvis i no cal assenyalar els avantatges d'una espera a emprendre'n la publicació (no és gens sorprenent que les dues extenses síntesis de la història de la literatura catalana en curs de publicació es trobin «aturades» a les portes del segle XIX);² però d'altres ur-

gències fan sentir-ne la necessitat, perquè obliguen a posar en qüestió els estudis sobre la matèria i a ordenar i donar a conèixer materials de primera mà, o simplement estimulen el consum d'etapes en la investigació corresponents a estadis superats en les cultures normals; tot plegat, doncs, sembla que hauria de compensar, si se superava el parany d'interpretar precàriament on només és viable fer hipòtesis o informar, la fatalitat de l'envelliment més o menys prematur. Envel·liment que s'ha deixat sentir d'una manera especial en els manuals que aborden el segle XIX (fora del més recent d'Arthur Terry, de totes maneres, i per molts conceptes, insuficient); a més, quasi tots han estat fets per medievalistes i els resultats en pateixen.

Les fonts

A algunes publicacions acumulades els darrers anys, l'objecte principal de les quals és localitzar i donar a conèixer obres i autors del XIX (antologies, índexs i extrets de revistes, alguna edició crítica, epistolaris, etc), i que cal intensificar,³ se n'hi afegeixen ara algunes altres de textos pràcticament introbables. El 1971, la col·lecció «Lletre Menuada», publicada a Sueca, encetava l'edició fac-símil de textos, només valencians fins ara, dels segles XVIII i XIX.⁴ El 1973 s'iniciava

col·laboració el 1958) i de M. DE RIQUER i A. COMAS (l'últim volum és de publicació més recent, el 1972).

3. Sobre algunes bases metodològiques imprescindible i sobre la valoració de les etapes a seguir, cf. J. MOLAS, *Una cultura en crisi* (Barcelona 1971), ps. 24-28.

4. 1. *Rondalla de rondalles* (Sueca 1971); 2. *"La Donsayna" (1844-1845)* (Sueca 1971); 3. Marc Antoni ORELLANA, *Pardals i peixos* (Sueca 1972); 4. *"El Tabalet" (1847)* (Sueca 1972); 5. *Els tres Misteris del Corpus de València* (Sueca 1972);

1. Cf. Antoni-Lluc FERRER, *Notes sobre el segle XIX a Mallorca*, "Lluc", LIII (1973), ps. 9-12, 41-46, on ha fet veure les possibilitats d'aprofundiment en la literatura balear.

2. Em refereixo a les conegudes obres de J. RUBIÓ (publicada dins la *Història general de las literaturas hispánicas*, on inserí l'última